

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Impactul Actului final de la Helsinki asupra României. Doina Cornea*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Impactul Actului Final de la Helsinki asupra României. Doina Cornea

1. Impactul Actului Final de la Helsinki asupra României

- 1 august 1975 - la Helsinki, a fost semnat Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa, de către S.U.A., U.R.S.S., Canada și statele europene (cu excepția Andorrei și Albaniei);
- semnarea Actului Final de la Helsinki a reprezentat o tentativă de îmbunătățire a relațiilor dintre Occident și statele europene din blocul comunist;
- statele semnatare au căzut de acord asupra următoarelor principii: respectarea drepturilor inerente ale suveranității; nerecurgerea la amenințarea sau la folosirea forței; inviolabilitatea frontierelor; integritatea teritorială a statelor; reglementarea pașnică a diferendelor; neintervenția în afacerile interne; respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul popoarelor de a dispune de ele însele; cooperarea între state;
- cu toate că Actul Final de la Helsinki nu a angajat juridic statele semnatare, impactul său a fost însă puternic, mai ales în statele comuniste din estul Europei, unde mișcările disidente s-au accentuat;
- unul dintre statele semnatare a fost România, Nicolae Ceaușescu urmărind obținerea unei poziții mai vizibile pe scena internațională și ajutoare financiare din partea statelor din Occident;
- 1977-1989 - în România, s-a accentuat mișcarea de disidență intelectuală, opozanți precum Vasile Paraschiv, Ion Vianu, Paul Goma și cei din Grup Canal '77 (Vasile Constantinescu, Ion Marinescu, Nicolae Windisch, Radu Negrescu-Suțu, Dan Iosif Niță, Raymond Păunescu și Dragoș Neamțu) invocând încălcarea flagrantă a prevederilor constituționale privitoare la drepturile omului și semnarea de către statul român a Actului Final de la Helsinki.

2. Doina Cornea (1929-2018)

- Doina Cornea a fost o publicistă, traducătoare și disidentă din România comunistă, unul dintre cei mai curajoși, activi și constanți opozanți ai regimului Ceaușescu;
- 30 mai 1929 - s-a născut Doina Cornea în Brașov, unicul copil al lui Iacob Cornea, prim-pretor, și al Mariei, casnică;
- 1936-1952 - tânăra Cornea a urmat cursurile școlii germane din Reghin (1936-1942), a celei maghiare din Reghin (1943-1944), a liceului românesc de fete „Unirea” din Târgu Mureș (1945), a Liceului Ortodox de fete din Cluj-Napoca (1946-1948) și a Facultății de Filologie a Universității „Victor Babeș” din Cluj-Napoca, secțiile de limba franceză și italiană (1948-1952);
- 1952-1958 - Cornea a devenit profesoară de liceu la Zalău, unde s-a căsătorit cu avocatul Leontin Cornel Iuhas, cu care a avut doi copii: Ariadna și Leontin Horațiu;
- 1958-1983 - Doina Cornea a lucrat ca asistentă la Facultatea de Filologie din Cluj-Napoca;
- 1982-1989 - Doina a adresat, prin intermediul *Radio Europa Liberă*, 31 de texte (*Scrisoare către cei care nu au renunțat să gândească* și *Scrisoarea de la 23 august*) atât lui Ceaușescu, cât și unor personalități internaționale, în care a descris experiența comunistă drept o „catastrofă (...) în urma impunerii unei ideologii reduționiste, sterilizante”, iar în perioada protestului muncitorilor de la Uzina de Autocamioane „Steagul Roșu” din Brașov (15 noiembrie 1987) a răspândit 160 de manifeste în sprijinul acestora ⇒ iulie 1988-22 decembrie 1989 - arest la domiciliu;
- 1989-2008 - a acționat în cadrul a numeroase organizații (Grupul pentru Dialog Social, Alianța Civică, Forumul Democrat Antitotalitar și Fundația Memoria) pentru statul de drept în România;
- 2008-2018 - după ce a suferit un accident vascular cerebral (2008) s-a retras din viața publică, iar pe 4 mai 2018 s-a stins din viață la Cluj-Napoca.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=RnMJq8qng1w>

<https://www.youtube.com/watch?v=9PkPCkHvpbw>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Impactul Actului final de la Helsinki asupra României. Doina Cornea

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Mă consider ilegal arestată la domiciliu - fără mandat, în mod absolut abuziv - deoarece sunt păzită ziua, noaptea, de Miliție și Securitate (24 de ore din 24 de ore). Sunt zile când nu mi se dă voie să ies pe poartă (...). Uneori sunt urmărită la o distanță de un metru, alteori mai discret, dar totdeauna urmărită (...). Totul coordonat prin emițătoare radio. Nu mi se dă voie să intru la persoane particulare - doar în magazine sau instituții (...). De asemenea, cunoștințele care încearcă să îmi vorbească pe stradă sunt pe loc legitimize și alungate cu brutalitate. În ultimele două săptămâni, convocată de două ori: întâi la Securitate, apoi la Miliție - lovită, palmuită, amenințată în fel și chip (...). Telefonul ne este deconectat - nu are ton - deși abonamentul e plătit la zi.”

(Nicoleta-Ionescu Gură, Dimensiunea represiunii în România în regimul comunist)

B. „Față de scrisorile trimise Europei Libere, reacția autorităților s-a derulat cam după același tipar. Fiecare scrisoare difuzată a fost urmată de un interogatoriu, dar și de o amendă de 5000 de lei care, dacă a fost plătită în 48 de ore, s-a redus la 500 de lei. Chiar și în acest quantum minim, suma a fost semnificativă, reprezentând un sfert din pensia Doinei Cornea.”

(Cornel Jurju, Doina Cornea: dincolo de zid)

1. Numiți, pe baza sursei A, cauza ilegalității arestului la domiciliu a Doinei Cornea.

2. Menționați, pe baza surselor A și B, trei măsuri luate de autorități în vederea pedepsirii Doinei Cornea.

3. Formulați un punct de vedere referitor la raportul dintre educația civică a cetățenilor și evoluția regimurilor politice, aducând două argumente în vederea susținerii acestuia.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrincu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
8. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
9. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.

